

Kommunledningsförvaltningen
Pernilla Madesäter
0171-62 54 89
pernilla.madesater@enkoping.se

Valnämnden

Ordning och ansvar för valsedlar vid de allmänna valen 2022

Förslag till valnämndens beslut

Valnämndens beslutar att:

1. Inte ta emot valsedlar från partier för central fördelning och/eller distribution till röstmottagningsställen.
2. Partier som har anmält att de deltar i valet kan lämna valsedlar till röstmottagarna i vallokaler och röstningslokaler. Röstmottagarna ansvarar för ordningen i valsedelsställen och lägger ut valsedlarna enligt valnämndens beslut i punkten 3. Röstmottagarna ansvarar inte för att meddela partierna om valsedlarna tar slut.
3. I anslutning till ett röstmottagningsställe ordnas minst en lämplig avskärmad plats där valsedlar kan läggas ut enligt följande:
 - Vid varje sådan avskärmad plats ska det finnas tre valsedelsställ där valsedlarna ska läggas ut.
 - I det vänstra valsedelsstället placeras de valsedlar med parti- och valbeteckning som tillhandahålls av valnämnden, så kallade partivalsedlar. Valsedlarna ska stå i bokstavsordning utifrån den partibeteckning under vilken partiet har anmält deltagande i val. Blanka valsedlar ska stå väl synliga nedanför övriga valsedlar i valsedelstället.
 - I de två följande valsedelsställen placeras namnvalsedlar för de partier som anmält deltagande i valet och som har lämnat valsedlar till röstmottagarna. Valsedlarna ska stå i bokstavsordning utifrån den partibeteckning under vilken partiet har anmält deltagande i val.
 - För samtliga valsedelsställ gäller att valsedlarna för varje val ska ställas i varsin lodrät rad i ordningen riksdag (gul), kommunfullmäktige (vit) och regionfullmäktige (blå). Valsedlar för varje valtyp ska alltid börja ställas i en egen rad.

Beskrivning av ärendet

Valsedlar ska finnas i alla vallokaler och förtidsröstningslokaler. Det är viktigt att alla partiers valsedlar behandlas och presenteras på samma sätt i samtliga lokaler.

Det röstmottagarna ansvarar för att lägga ut valsedlar i valsedelsställen. Därmed får röstmottagarna ansvar för ordningen för samtliga valsedlar och hur de presenteras för väljarna.

Vid val till Riksdag, Region och Kommun (RRK) har röstmottagarna enligt vallagen skyldighet att lägga ut valsedlar för partier som fått mer än 1% i något av de två senaste valen till RRK. Övriga partier måste själva se till att leverera sina valsedlar till respektive lokal, men det är röstmottagare i lokalen som tar emot valsedlarna och lägga ut valsedlarna i valsedelsställen. Det får inte partierna göra själva. I RRK-valet finns tre typer av valsedlar, partivalsedlar, namnvalsedlar och blanka valsedlar. I 2022 års RRK-val innebär det att valnämnden har ansvar att lägga ut valsedlar för följande partier i följande ordning i valsedelsställen i alla tre valen.

Riksdag	Kommunfullmäktige	Regionfullmäktige
Arbetarepartiet – Socialdemokraterna	Arbetarepartiet – Socialdemokraterna	Arbetarepartiet – Socialdemokraterna
Centerpartiet	Centerpartiet	Centerpartiet
Feministiskt initiativ	Feministiskt initiativ	Feministiskt initiativ
Kristdemokraterna	Kristdemokraterna	Kristdemokraterna
Liberalerna	Liberalerna	Liberalerna
Miljöpartiet	Miljöpartiet	Miljöpartiet
Moderaterna	Moderaterna	Moderaterna
	Nystart Enköping	
Sverigedemokraterna	Sverigedemokraterna	Sverigedemokraterna
Vänsterpartiet	Vänsterpartiet	Vänsterpartiet
Blanka	Blanka	Blanka

Valsedlar placeras i bokstavsordning. Eventuella övriga partiers valsedlar läggs i bokstavsordning i samma serie, därmed kan ovanstående ordning brytas.

Valsedlarna ska presenteras på ett likformigt sätt på alla röstmottagningsställen. Valmyndigheten har tagit fram ett ställningstagande om valsedlarnas ordning i valsedelsställen, vilket biläggs. Ställningstagandet är vägledande, men inte styrande för kommunernas valnämnder. Valkansliets förslag om valsedlarnas placering följer Valmyndighetens ställningstagande. Enligt vallagen 8 kap. 4 §

framgår att det är röstmottagarna som ansvarar för ordningen på röstmottagningsstället.

Ekonomiska konsekvenser

Inga ekonomiska konsekvenser

Sociala och miljömässiga konsekvenser

Inga sociala eller miljömässiga konsekvenser.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, 2022-05-31

Ställningstagande valsedlarnas ordning, Valmyndigheten, 2022-02-18

Åsa Olsson
Kansli- och utredningschef
Enköpings kommun

Pernilla Madesäter
Valsamordnare
Enköpings kommun

Beslutet skickas till:

Valsamordnare

Ställningstagande om valsedlarnas ordning i valsedelställen

Valmyndighetens ställningstaganden innehåller en redogörelse för myndighetens uppfattning i rättsliga frågor. De är styrande för Valmyndighetens verksamhet och vägledande för valadministrationen.

Detta ställningstagande har uppdaterats med anledning av ändrad lagstiftning och ersätter därmed tidigare beslutat ställningstagande från den 24 april 2020.

1 Sammanfattning

För att upprätthålla förtroendet för valsystemet och för att det ska vara lätt för väljaren att orientera sig bland valsedlarna ska valsedlarna exponeras likformigt på alla röstmottagningsställen. Med detta menas att alla valsedlar ska presenteras på samma sätt. Det ska också vara lätt för röstmottagarna att ha överblick och hålla ordning bland valsedlarna. För att underlätta för väljarna och röstmottagarna rekommenderas därför att valsedlarna placeras i valsedelställ.

Vid val till riksdag, kommun- och regionfullmäktige gäller följande. Partivalsedlar, dvs. valsedlar med enbart val- och partibeteckning, för de partier som har rätt att få valsedlar upptryckta och utlagda av valnämnden om de begär det, ska ställas i ett eget valsedelställe. Partivalsedlarna ska ställas i varsin lodrät rad i ordningen riksdag (gul), kommunfullmäktige (vit) och regionfullmäktige (blå). Valsedlarna ska i varje rad stå i bokstavsordning efter den partibeteckning som partiet anmält sitt deltagande. Blanka valsedlar ska stå väl synliga nedanför de övriga valsedlarna i valsedelstället.

I de följande valsedelställen ska namnvalsedlar för samtliga partier ställas i samma ordning som ovan, riksdag (gul), kommunfullmäktige (vit) och regionfullmäktige (blå) samt i bokstavsordning efter partibeteckning i varje lodrät rad.

Valsedlar för varje typ av val ska alltid ställas i en egen rad.

Vid valet till Europaparlamentet har samtliga partier i allmänhet namnvalsedlar. Om det förekommer andra valsedlar än namnvalsedlar ska dessa placeras på samma sätt som namnvalsedlarna. Partiernas valsedlar ska stå i bokstavsordning efter partibeteckning. Blanka valsedlar ska stå väl synliga nedanför övriga valsedlar i valsedelstället.

2 Frågeställning

I vilken ordning ska valsedlarna placeras i valsedelställen?

3 Gällande rätt m.m.

I 6 kap. 6-8 §§ vallagen (2005:837) finns bestämmelser om tillhandahållande av valsedlar.

Enligt 8 kap. 2 § vallagen ska det i anslutning till ett röstmottagningsställe ordnas en lämplig avskärmad plats där valsedlar kan läggas ut och där väljarna var för sig kan ta sina valsedlar utan insyn. Om en sådan plats inte kan anordnas i anslutning till röstmottagningsstället får den i stället ordnas inne i lokalen. På denna plats ska väljarna ha tillgång till

1. valsedlar med enbart valbeteckning,

2. valsedlar med parti- och valbeteckning

a) för val till riksdagen samt region- och kommunfullmäktige för varje parti som vid något av de två senaste riksdagsvalen har fått mer än 1 procent av rösterna i hela landet,

b) för val till region- och kommunfullmäktige för varje parti som redan är representerat där och som inte uppfyller kraven i a ovan, när det gäller röstmottagningsställen inom den region eller den kommun där partiet är representerat,

3. valsedlar med parti- och valbeteckning för val till Europaparlamentet för varje parti som vid något av de två senaste valen till Europaparlamentet har fått mer än 1 procent av rösterna i hela landet eller valsedlar med parti- och valbeteckning samt uppgifter om kandidater om ett sådant parti deltar med endast en valsedel.

De partier som deltar i valen ska också kunna ge väljarna tillgång till sina valsedlar. Det är dock valnämnden eller utlandsmyndigheten som lägger ut valsedlarna på den avskärmade platsen.

Valsedlarna ska presenteras på ett likformigt sätt.

Första stycket 2 och 3 gäller endast under förutsättning att partiet har gjort en begäran enligt 6 kap. 7 §.

Av 8 kap. 4 § framgår att det är röstmottagarna som ansvarar för ordningen på röstmottagningsstället.

Bestämmelsen om en likformig presentation av valsedlarna anses vara ett förtydligande av vad som i praktiken redan har ansetts gälla.¹

Enligt lagstiftaren ska det inte göras någon åtskillnad mellan placeringen av partiernas valsedlar. Alla valsedlar ska tillhandahållas på ett likformigt sätt, på en och samma plats. På vilket sätt detta ska ske är en praktisk fråga.²

JO har konstaterat att det ur objektivitetssynpunkt är angeläget att någon åtskillnad inte görs mellan partier vid utläggning av valsedlar. Alla valsedlar ska tillhandahållas på ett likformigt sätt på en och samma plats.³

¹ Prop. 2021/22:52, s. 22.

² Aa, s. 64

³ JO:s dnr 3270-2009. Se även dnr 5127-2010, 5161-2010, 5260-2010 och 5668-2010.

4 Valmyndighetens bedömning

4.1 Föresättningar

Det är valnämnden som ansvarar för frågor om val i kommunen. En av dessa frågor är att bestämma ordningen bland valsedlarna i valsedelställen. Numera är det reglerat att valsedlarna ska presenteras på ett likformigt sätt och på en avskärmad plats.

Utgångspunkten är att det ska vara lätt för väljaren att hitta valsedlarna och lätt för röstmottagarna att hålla ordning bland valsedlarna. För att underlätta för väljarna och röstmottagarna bör valsedlar stå i valsedelställ. Röstmottagarna ska snabbt kunna se om någon valsedel fattas eller om det på annat sätt blivit oordning i valsedelstället.

Det skiljer sig mellan kommuner hur många partier som ställer upp i de olika valen vid allmänna val till kommun- och regionfullmäktige. Det går därför inte att ange den exakta ordningen i valsedelställen men tanken är att valnämnderna genom ställningstagandet får en vägledning att utgå ifrån när det gäller hur valsedlarna ska exponeras i valsedelställen.

Det här ställningstagandet förutsätter att valnämnden använder valsedelställ med tre lodrätta rader med 12 fack i varje rad. De valnämnder som använder andra typer av valsedelställ bör följa intentionen i detta ställningstagande.

4.2 Val till riksdag, kommun- och regionfullmäktige.

Det är lämpligt att skilja mellan de olika typerna av valsedlar för att underlätta överblicken. De partier som fått mer än en procent av rösterna vid något av de två senaste valen till riksdagen har rätt att få partivalsedlar, dvs. valsedlar med parti- och valbeteckning, för valen till riksdag samt kommun- och regionfullmäktige upptryckta och utlagda av valadministrationen om de begär det. Övriga partier som har mandat i kommun- och regionfullmäktige har på motsvarande sätt rätt att få partivalsedlar upptryckta och utlagda inom den region eller den kommun där de är representerade om de begär det. Det är valnämnden och röstmottagarna som ansvarar för utläggning av dessa valsedlar och de ska ställas i ett eget valsedelställ. Valsedlarna för varje val ska ställas i varsin lodrät rad i ordningen riksdag (gul), kommunfullmäktige (vit) och regionfullmäktige (blå). Valsedlarna ska stå i bokstavsordning utifrån den partibeteckning under vilken partiet har anmält deltagande i val. Blanka valsedlar ska stå väl synliga nedanför övriga valsedlar i valsedelstället.

Alla partier ska behandlas likvärdigt. Det innebär att alla partier som deltar i valen ska få sina namnvalsedlar ställda i de följande valsedelställen i bokstavsordning uppifrån och ner utifrån fullständig partibeteckning. Valsedlarna ska ställas i samma ordning som partivalsedlarna; riksdag (gula valsedlar), kommunfullmäktige (vita) och regionfullmäktige (blåa). Valsedlar för varje valtyp ska alltid börja ställas i en egen rad.

4.3 Val till Europaparlamentet

De partier som vid något av de två senaste valen till Europaparlamentet har fått mer än en procent av rösterna i hela landet har rätt att få sina valsedlar utlagda av valadministrationen om de begär det vid val till Europaparlamentet. Hela Sverige utgör en valkrets och partier som begär utläggning har av denna anledning i allmänhet en namnvalsedel istället för en partivalsedel. Sammantaget är det betydligt färre valsedlar än vid val till riksdag, kommun- och regionfullmäktige. Alla valsedlar ska ställas i valsedelställ. Vid val till Europaparlamentet

ska valsedlarna för alla partier ställas i valsedelstall i bokstavsordning utifrån den partibeteckning under vilken anmälan om deltagande i val är gjord. Som tidigare nämnts låter partierna i huvudsak trycka namnvalsedlar vid val till Europaparlamentet. Om det förekommer andra valsedlar ska valnämnden säkerställa att dessa presenteras på samma sätt som namnvalsedlarna. Blanka valsedlar ska stå väl synliga nedanför övriga valsedlar i valsedelstället.

4.4 Utlandsmyndigheterna

De utlandsmyndigheter som erbjuder förtidsröstning får för utläggning vid val till riksdag, kommun- och regionfullmäktige partivalsedlar och blanka valsedlar från Valmyndigheten. Vid val till Europaparlamentet får de namnvalsedlar och blanka valsedlar. Det är av vikt att utlandsmyndigheterna också beaktar att valsedlarna ska presenteras på samma sätt och att valsedlarna läggs i bokstavsordning på så sätt som beskrivs för alla val i detta ställningstagande.

Detta ställningstagande har beslutats av Valmyndighetens nämnd den 24 april 2020. Ställningstagandet har, med anledning av lagändringar, uppdaterats i beslut fattat av kanslichef Anna Nyqvist den 18 februari 2022.